No 1749.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5,00; voor de buitensteden *f* 6,00; franco door het geheele Rijk

Brieven, Gelden, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

ZATURDAG, 22 JANUARIJ.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 21 Januarij.

Spanje is op dit oogenblik druk bezig om den parlementairen wagen in het slijk al dieper en dieper vast te zetten. Eigenlijk heeft er die wagen nooit gemakkelijk, maar integendeel steeds vreesselijk mank gegaan. De geweldige pogingen, aangewend om hem een gelijkmatigen loop te bezorgen, hebben slechts gediend om zijn raderwerk al meer en meer te ontzetten, tot dat hij nu eindelijk in een kuil geraakt is tusschen eene hoogte en eenen afgrond. Hoe hem daaruit te redden? Dat is de vraag, die op dit oogenblik niet slechts Spanje, maar ook de vrienden van 't parlementair gouvernement in Parijs en Londen bezig houdt. De vraag is niet gemakkelijk voor eene goede oplossing vatbaar. Trekt men den konstitutioneelen wagen vooruit of achteruit in de baan — men loopt gevaar dat men hem geheel uit elkander rukt; maar er blijft dan nog de hoop, dat men hem zal kunnen oplappen. Mogt men beproeven hem regts uit te bewegen, dan stoot men hem tegen de monarchie [illegible] morzel; of geeft men hem eene linksche beweging, dan gaat hij in den afgrond der revolutie te loor. Het alternatief is niet bemoedigend, en daarom staan de voerlui van den wagen in en buiten Spanje met de handen in het haar en zoo goed als ten einde raad.

Onder [illegible] het *Journal des Débats* de luidste noodkreten aan. Dat die niet geheel belangloos zijn, [illegible]. Men kan het den heeren [illegible] niet kwalijk nemen, dat zij gretig op den rug van Spanje, zoo wel het diktatorschap der Bonaparten als de anarchie der republikeinen geesselen. Zoo schoon eene gelegenheid doet zich in Frankrijk op dit oogenblik te zelden voor, dan dat men haar ongebruikt zou laten voorbijgaan. De geesseling wordt dan ook door het *Journal des Débats* behendig toegediend; minder behendig is het Voltairiaansch blad in het geven van raad aan de ongelukkige Spanjaarden, die hun konstitutioneel gouvernement in gevaar zien gebragt om het lot te ondergaan, waardoor het in Frankrijk is gevallen.

Wel weet hun het Fransche blad uit te leggen, dat de Spaansche wagen gelijk de Fransche is vastgeraakt, door dat de voerlui bij gebrek aan eensgezindheid, in verschillende rigtingen trokken. Het bidt en smeekt de vrienden van het konstitutioneel gouvernement zich onderling te verstaan, om door vereenigde krachten te verhoeden, dat de wagen noch regts, noch links uitwijkt. Maar het vreest niet ten onregte dat de raad ijdel zal zijn. Immers het heeft voor het offer, dat het vraagt, geen andere beweegreden op te geven dan het eigenbelang van allen. Nu is het eigenbelang wel eene krachtige drijfveer voor den individu. Maar de inzigten omtrent de eischen van het eigenbelang zijn altijd zeer verscheiden, en meer geneigd om de menschen van elkander te verwijderen, dan om ze tot elkander te brengen. In politieke twisten neemt in den regel, bij gebrek aan een ander beginsel, het eigenbelang van den individu de bovenhand, en dat eigenbelang is de voorname oor- [illegible] eigenbelang is alzoo geen beginsel [illegible] vernement kan worden gebouwd, en het *Journal des Débats* moest weten, dat het gouvernement van Lodewijk Philips daarover is gevallen.

Als het parlementair gouvernement in Spanje niet loopt, dan is daarvan de oorzaak verder te zoeken. Zou de voorname oorzaak niet daarin te vinden zijn, dat het Spaansche volk voor geen parlementair gouvernement geschikt is? Dat is onze meening.

De Spanjaarden hebben hunne vrijzinnige konstitutie present gekregen van de Engelschen, die haar over Parijs, met aanbeveling van het Fransche volk, te Madrid hebben ingevoerd. De Spanjaarden, die haar schoon vonden, hebben haar duur betaald. Hoe kon toch een gouvernement, dat de loop der eeuwen voor den in bestendigen nevel ademenden koelen Engelschman had gevormd, plotseling worden toegepast op den Spanjaard, als kon het hartstogtelijk bruischend bloed van den in den gloed der zon verbranden Zuiderling bezadigd en kalm door middel van groote vergaderingen beraadslagen en regeeren? Men heeft daarbij gelet op het verschil noch van land, noch van oorsprong, noch van voeding, noch van lucht, noch van karakter, noch van zeden, noch van gewoonten, noch van iets van dat alles, wat de Spanjaarden tot een geheel ander volk maakt dan de Engelschen.

De gevolgen van de ongerijmde toepassing zijn niet uitgebleven. De konstitutie staat er op het papier; maar werkt er niet. Wel kiest men vertegenwoordigers; wel houdt men vergaderingen; wel spreekt er de drukpers, nu meer, dan minder vrij; wel hoort men er redevoeringen: maar 't is alles in den wind. Een ordelijk konstitutioneel gouvernement moet er zich nog vertoonen. Tot nu toe heeft men er gedobberd tusschen wanorde, militair geweld, en regering bij koninklijke besluiten. Wat er nu komen moet is nog een geheim der toekomst. Maar ongetwijfeld is eene predikatie tot eendragt een onvermogend middel om de Spaansche konstitutie in werking te brengen. Wij gelooven, dat het *Journal des Débats* [illegible] gelijk heeft als het vreest, dat de tegen[illegible] tweespalt zal uitdraaijen op revolutie of op absolutismus. Want sinds Spanje met eene konstitutie is bevoorregt, die het niet past, is het beurteling ten prooi geweest aan revolutie en absolutismus, zonder ooit te bereiken, wat ieder volk nastreeft, orde en vrijheid, op duurzame grondslagen gevestigd.

Gisteren avond heeft de Gemeenteraad dezer hoofdstad, met 21 tegen 8 stemmen aangenomen het ontwerp betreffende konversie der gevestigde 5pCt Stedelijke Schuld.

Den 12den dezer heeft de Minister van Binnenl. Zaken, den heer Dirk Dronkers, te Middelburg, onder zekere bepalingen, vergunning, tot wederopzegging, verleend tot eene geregelde stoombootdienst tot vervoer van reizigers en goederen van Middelburg naar Bergen-op Zoom en tusschenplaatsen, heen en terug.

Door het departement van financien is medegedeeld het volgend overzigt van de opbrengst der middelen (hoofdsom en opcenten) over de twaalf maanden van 1852, in vergelijking gebragt met derzelver opbrengst over de twaalf maanden van 1851, als: Direkte belastingen *f* 19,295,975.35; in- en uitg. regten en scheepvaartregten *f* 5,142,716,09½; accijnsen *f* 20,123,242.47½; indirekte belastingen *f* 9,601,478,33½; regt van waarborg op gouden en zilveren werken *f* 168,867.88½; opbrengst der posterijen *f* 1,382,610.30½; opbrengst der Staats-Loterij *f* 414,686.50. Totaal *f* 56,129,572.23½. De raming bedroeg eene som van *f* 54,186,630.45. De opbrengst over de 12 maanden van 1851 beliep *f* 56,327,648 37.

Bij dit overzigt behoort men niet uit het oog te verliezen, dat zij enkel aanwijst, wat er op de middelen is *ontvangen* in den loop van het tijdvak, waartoe het betrekking heeft. Wat de direkte belastingen betreft, behelst het alzoo niet alleen de ontvangsten op het loopende dienstjaar, maar ook die van de restanten van een of twee vroegere jaren.

Door het zelfde departement is medegedeeld, dat gedurende het jaar 1852 met den post zijn vervoerd: binnenl. brieven 9,664,141, tegen 8.522,786 in 1851; buitenl. 2,644,269, tegen 2,268,459 in 1851.

Het departement van kolonien heeft medegedeeld, dat de gedurende de 10 eerste maanden van het jaar 1852 geheven inkomende en uitgaande regten op Java en Madura zuiver [illegible] meer dan in 1850.

Van hetzelfde departement zijn nog de volgende twee staten ter mededeeling bekend gemaakt:

A. Opgave van de verschillende op Java, uit den oogst van 1852 reeds afgeleverde en vermoedelijk nog te leveren gouvernements-produkten, onder ultimo September 1852: Koffij; reeds ontvangen 513,108, vermoedelijk nog te ontvangen 400,216 pic; suiker: reeds ontvangen 371,013 vermoedelijk nog te ontvangen 619,716 pic., bovendien blijven vermoedelijk ter beschikking van de fabrikanten (met uitzondering van die in de residentie Rembang, waarvan nog geene opgave is ontvangen) 306,258 pic.; indigo: reeds ontvangen 343,980, vermoedelijk nog te ontvangen 428,195 Amst. ℔; thee reeds ontvangen 227,443, vermoedelijk nog te ontvangen 818,511 Amst. ℔; kaneel: reeds ontvangen 116,589, verm. nog te ontv. 77,605 Amst ℔; cochenille: reeds ontv. 17,776, verm. nog te ontv. 57,427 Amst. ℔; bovendien blijft eene hoeveelheid, vermoedelijk van 27,325 Amst. ℔ ter beschikking van de fabrikanten; peper: reeds ontv. 67,750, verm. nog te ontv. 153,750 Amst. ℔; tabak: verm. nog te ontv. 125,000 Amst. ℔; het vermoedelijke nog te ontvangene uit de res. Rembang en Soerabaya, waarvan het bedrag nog onbekend is, is onder deze cijfers niet begrepen. Bovendien blijft ter beschikking van de fabrikanten (met uitzondering van die in de res. Rembang en Soerabaya, waarvan nog geene opgave is ontvangen) eene hoeveelheid vermoedelijk van 300,000 Ams. ℔.

B. Opgave der produkten voor partikuliere rekening op Java geteeld uit den oogst van 1852, onder ultimo Sept. 1852. Koffij: reeds ontvangen 80,304, verm. nog te ontv. 10,747 pik.; onder deze cijfers is niet begrepen, de produktie uit de res. Passoeroewan en Banjoemaas, waarvan het bedrag nog onbekend is of waaromtrent nog geene opgave is ontvangen; suiker: reeds ontv. 173,202, verm. nog te ontv. 59,637 pik.; onder deze cijfers zijn niet begrepen: *a.* de produktie uit de res. Rembang en Pasoeroewan; waarvan het bedrag nog onbekend is; *b.* de 306,258 pik. vermeld op staat A.; indigo: reeds ontv. 153,735, verm. nog te ontv. 53,865 Amst. ℔; kaneel: reeds ontv. 18,425, verm. nog te ontv. 6375 Amst. ℔; cochenille: reeds ontv. 12,850, verm. nog te ontv. 41,575 Amst. ℔; hieronder is begrepen de hoeveelheid van 27,325 Amst. ℔, voorkomende op staat A, als ter beschikking van de fabrikanten te blijven; tabak: reeds ontv. 100,500, verm. nog te ontv. 425,000 Amst. ℔; onder deze cijfers is niet begrepen de produktie uit de res. Rembang en Pasoeroewan, doch wel de 300,000 Amst. ℔, vermeld op staat A.

ALKMAAR, 19 Jan. Bij de Loterij ten behoeve der arme huisgezinnen der Vereeniging van den H. Vincentius van Paulo alhier, zijn twee prachtig bewerkte geschenken van zilver ontvangen, behalve het reeds vroeger vermelde geschenk van H. M. onze Koningin. Ten bewijze van de algemeene deelneming in die Loterij strekke, dat van 1200 loten geene meer voorhanden zijn.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN

FRANKRIJK.

PARIJS, 19 Jan. De *Moniteur* bevestigt heden op officieele wijze het berigt der vervanging van den gen. Gemeau als opperbevelhebber van het bezettingsleger te Rome, door den gen. Allonveau de Montréal.

De ministers van Justicie, van Oorlog en van Openbare Werken zijn met het Legioen van Eer begiftigd.

Nog zijn benoemd tot officieren dier orde, Mgr. Thibaut Bisschop van Montpellier, en Mgr. Parisis, Bisschop van Arras; alsmede tot ridders: Mgr. Regniers, Aartsbisschop van Kamerijk; Mgr. Roess, Bisschop van Straatsburg; Mgr. Angebault, Bisschop van Angers; Mgr. Brossais-Saint-Marc, Bisschop van Rennes; Mgr. Rossat, Bisschop van Verdun; Mgr. Guibert, Bisschop van Viviers; Mgr. Rousselet, Bisschop van Seez; Mgr. de Salinis, Bisschop van Amiens; Mgr. Laurence, Bisschop van Tarbes; de Eerw. Desalle, Vik.-Gen. van het bisdom Nancy; de Eerw. Gariel, Aartspriester der kathedraal van Digne; de Eerw. Huc, Pr.-Missionaris der Kongregatie van den H. Lazarus.

— De eerste editie van de brochure over de *grenzen van Frankrijk*, waarin, gelijk bekend is, eene uitbreiding van het Fransche grondgebied werd voorgesteld, is bereids verkocht en eene tweede editie ligt ter perse. De schrijver daarvan is de heer le Masson, gewezen kapt. bij de genie; het blijkt echter al meer en meer, dat [illegible] eigen beweging handelde, en dus de bro- [illegible] uitvloeisel der regering is.

— De *Univers* bevat een brief van den *Apost. mission.* Stanislas Fouré te Jeruzalem, waarin de verregaande kwade trouw, die de *Porte* in de quæstie van het H. Graf ten opzigte van de Fransche ambassade heeft aan den dag gelegd, met levendige kleuren wordt geschetst. Er wordt tevens niet onduidelijk in dien brief te kennen gegeven dat Russisch goud in deze zaak niet zonder invloed is geweest.

— Volgens berigten uit Konstantinopel was de financieele quæstie nog onbeslist. De wissel bleef stand houden, omdat de bestellingen van granen voor Engeland zeer talrijk waren. De storting voor de leening was nog niet voldaan.

Abd-el-Kader is den 7 Dec. te Konstantinopel aangekomen; hij zoude den volgenden dag aan land gaan.

(*Per telegraaf*). PARIJS, 20 Jan. De daling der Fransche fondsen ter beurze van gisteren wordt toegeschreven aan het voornemen des Keizers om een morganatisch huwelijk aan te gaan met de hertogin de Montyo.

De *Patrie* bevat deswege het volgende:

»Men berigt dat eene gelukkige gebeurtenis, geschikt

om de [illegible]ing van Z. M. te bevestigen, en de toekomst zijner [illegible]stie te verzekeren, op het punt is om haar beslag te krijgen.

»De Keizer huwt Mej. de Montyo, hertogin van Theba. Dit huwelijk zal, zegt men, Zaturdag aanstaande, 22 dezer, officieel aan de groote staatsligchamen bekend gemaakt, en den 29 daaraanvolgende voltrokken worden.

»Mej. de Montyo, uit eene der aanzienlijkste geslachten van Spanje gesproten, is de Zuster van de Hertogin van Alba. Zij munt evenzeer uit door haar scherpzinnig vernuft, als door de bevalligheden eener volmaakte schoonheid.

Dit berigt wordt bevestigd door de *Moniteur* die heden op officieele wijze aankondigt, dat Z M., aanstaande Zaturdag 22 dezer, 's middags om 12 ure, al de te Parijs aanwezige leden van den Senaat en van het Wetgevend Ligchaam, alsmede de bureaux en den Staatsraad op de Tuillerien ontvangen zal, ten einde hen persoonlijk met het voornemen van zijn huwelijk bekend te maken.

Het huwelijks-kontrakt is, naar men zegt, reeds Dingsdag avond op het Elysée geteekend.

De hertogin van Theba, dochter van de gravin de Montyo, is van de zijde van haren vader van Spaansche, en van die van hare moeder van Engelsche afkomst. Zij is omgeveer van 25jarigen leeftijd en heeft reeds schitterende partijen van de hand gewezen. De jeugdige hertogin bezit veel opvoeding en geest, en in het bijzonder veel vastheid van karakter. Zij heeft schoone gitzwarte oogen, doch rosachtig haar.

Heden liep hier het gerucht dat te Cayenne een ernstige opstand onder de gedeporteerden is uitgebarsten, en dat die stad zelfs door hen is overmeesterd.

MADRID, 14 Jan. Heden liep hier het gerucht dat graaf Mirasol uit het ministerie wenschte te treden. Het werd evenwel niet bevestigd.

Er zijn thans berigten uit de provincien gekomen die, naar men zegt, eene grooter meerderheid aan de ministerieele kandidaten verzekeren, dan men voor een paar dagen had durven hopen. Doch ofschoon dit in de provincien zoo moge zijn, zal de oppositie vooral in de groote steden haren vermogenden invloed duchtig doen gelden. Er is dus van den vermoedelijken uitslag der verkiezingen nog niets zekers te voorspellen.

— De aangekondigde afzetting van hooge ambtenaren heeft werkelijk plaats gehad. Dit heeft veel misnoegdheid verwekt.

ENGELAND.

LONDEN, 19 Januarij. Men leest in de *Sun*: Men vermeent dat de regering bij de verschillende spoorwegmaatschappijen reeds een onderzoek heeft ingesteld naar het getal wagens en locomotiven, om, ingeval van eene onverwachte landing, de troepen spoedig genoeg te kunnen vervoeren.

Volgens eene nadere lezing van het berigt betreffende het antwoord van Lord Russell aan de protestantsche deputatie, die zijne medewerking kwam verzoeken tot de pogingen dier partij ten gunste van de Madiai's, wenschte die deputatie, bij monde van den heer A. Kinnaird, niets minder dan dat het *Foreign Office*, den Britschen gezant te Florence zou gelasten om de onmiddellijke invrijheidstelling van alle daar wegens proselytismus gearresteerde personen te eischen, onder bedreiging dat Toskanen [illegible] de overige beschaafde volken van alle diplomatieke betrekkingen zou beroofd worden. De Sekretaris van Staat voor buitenlandsche zaken heeft hierop hoffelijk gezegd dat hij gedeeltelijk (niet volkomen) instemde met de gevoelens der deputatie. Doch hij deed zijne bezoekers opmerken, dat Madiai veroordeeld was volgens eene wet van 1786, juist een tijdperk waarin het liberalismus (het alles behalve godsdienstige Jozephismus) in Toskanen heerschende was. Overigens prees hij de handelwijze van het kabinet Derby en den ijver van den Britschen gezant te Florence in de zaak. Maar wat de pogingen betroffen, die zijn gezant [illegible] verder zouden willen aanwenden bij een onafhankelijk Souverein, hieromtrent wenschte Lord Russell zich [illegible] niet te verklaren.

Zal nu de deputatie zich de les ten nutte maken die haar de minister gegeven heeft? Het is niet te denken.

— De 400 kisten met stofgoud, wegende 10 ton, welke dezer dagen uit Australie werden aangebragt, zijn gisteren onder geleide van policie-agenten te paard naar de bank overgebragt. Onderweg brak een wiel van een der wagens, hetgeen een langdurig oponthoud veroorzaakte, en eene groote volksmenigte deed bijeenstroomen.

— Volgens een berigt uit Boston is aan Graaf Raousset-Boulbon en [illegible], nadat zij de wapens nedergelegd en Sonora verlaten hadden, eene som van 11,000 dollars toegezegd voor hunnen togt naar Californie of naar Mazatlan.

Thans blijkt het dat er bedrog jegens hen is gepleegd. Zij zijn reeds werkelijk naar San Francisco en Mazatlan gezonden, in welke laatstgenoemde plaats de graaf Raousset zich toegend aan boord van een schip is gedragen.

— Volgens berigten per overland-mail van Singapore, tot den 4 December, was men op het Maleische schiereiland begonnen met het exploiteren der tinmijnen langs de rivier Johore; doch men heeft het werk moeten staken, om de groote sterfte onder de arbeiders.

Uit Bangkok wordt berigt, dat de Siameesche troepen ongeveer 6000 koppen sterk naar de Birmansche grenzen zijn opgetrokken. Men dacht echter niet, dat de Keizer van Siam omtrent Engeland eenige vijandelijkheden zou ondernemen. De Birmannen hebben hem uitgestrekte landstreken ontnomen, en hij zal dus zijn voordeel trachten te doen met de ongelegenheid, in welke de Birmannen door den oorlog met Engeland zich bevinden, en, hetgeen hem ontnomen werd, trachten te herwinnen.

Berigten van Hong-Kong, dd. 28 Nov. melden dat de opstand in China nog niet geheel gedempt was.

Te Calcutta was een diamant, de Darya-i-Noor, verkocht voor £ 5900; deze diamant moet nog schooner zijn dan de bekende Koh-i-Noor. Hij heeft in eigendom toebehoord aan den voormaligen eersten minister der Maratsche vorsten, die hem had gekocht voor £ 13,000 (ƒ 156,000.)

(*Per telegraaf*). LONDEN, 21 Jan. De verkiezing te Calo in Ierland is nog niet afgeloopen. Men houdt de benoeming van den heer Sadleir voor zeker. In een manifest aan de kiezers heeft hij gezegd, dat Lord John Russell het stelsel van de *titel-bill* zal laten varen, en dat hij, gekozen wordende, de algemeene politiek van het ministerie zal ondersteunen.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 20 Jan. Men leest in de *Deutsche Volkshalle*:

Eenige Duitsche bladen spreken weder van de groote vorderingen van het Protestantismus in Ierland, van 50,000 bekeerlingen enz. Nu leest men in een onlangs verschenen herderlijken brief van den Aartsbisschop Mac Hale van Tuam; (Joannes, »Aartsbisschop van Tuam", noemt hij zich zoo voor als na de titelbill) »Dat de zendelingen zeer druk bezig zijn geweest om de arme lieden op ettelijke plaatsen van het geloof te doen afvallen, zulks is helaas algemeen bekend. Doch het is *even onbetwistbaar* dat die pogingen tot geen resultaat hebben geleid. Dank zij den Almagtige voor de genade waarmede hij ons volk versterkt heeft, en tot getuigenis van deszelfs verkleefdheid aan den schat van het ware geloof!" (Gelijk men weet, behoort het Aartsbisdom van Tuam tot die gedeelten van Ierland, waar het proselytismus op de grootste schaal gedreven wordt.)

— De *A. A. Ztg.* heeft den 15 Jan. uitgevonden, dat de Jezuiten de goudmijnen van Kalifornie hebben ontdekt; natuurlijk voegt het blad er bij dat die Paters de ontdekte schatten voor de Spaansche Kroon hebben verborgen gehouden.

— Men schrijft uit Hamburg, dat, tengevolge van het faillissement van Collmann en Stolterfoht, te Londen, onderscheidene handelshuizen aldaar zeer aanzienlijke verliezen geleden hebben. Een huis dat in Engelsche manufakturen, ter verzending naar Rusland en Zweden handelt, heeft zijne betalingen geschorst, met een passief van 100,000 ur. b. —

— Over Hamburg hebben voortdurend zeer aanzienlijke verzendingen van gouden specien naar St. Petersburg plaats. De laatste bezending bestond uit 21 kisten van 960 pond.

— Te Dresden loopt het gerucht betrekkelijk eene ophanden zijnde echtverbintenis van den Keizer van Oostenrijk met eene Saksische prinses.

— Te Munchen zijn de handelsboeken van zoodanige boekhandelaren, die niet vrijwillig wilden opgeven, aan wien zij exemplaren hadden afgeleverd van het gekrimineerde werk van prof. Gervinus, door de politie ter inzage in beslag genomen.

— In het kanton Thurgau is het in 1128 gestichte karthuiserklooster Ittingen, welks inventaris 578,000 fr. bedraagt, ten verkoop aangeboden.

— Men schrijft uit Bern: In de zitting van den 15 dezer heeft de Tweede Kamer der Bondsvergadering eene zeer levendige diskussie gevoerd over het regt om aan buitenlanders gastvrijheid en schuilplaats in Zwitserland te verleenen. Dat artikel bedreigde met eene geldboete van hoogstens fr 500 al wie »eene eedgenoodschappelijke overheid helpt in dwaling te brengen of hare nasporingen verijdelen ten opzigte van vreemdelingen." Het artikel is met 50 tegen 30 stemmen aangenomen met een amendement, waardoor deszelfs werking tot uit hun land verwezen vreemdelingen beperkt wordt.

BERLIJN, 20 Jan. De centrale kommissie der Tweede Kamer heeft ll. Maandag hare beraadslagingen over het voorstel van Waldbott ten einde gebragt, nadat zij zich twee volle dagen daarmede had bezig gehouden. De ministers v. Raumer en v. Westphalen hadden, bijgestaan door een geheimraad, alles in het werk gesteld om de kommissie te overtuigen dat zij met de bewuste besluiten geenszins bedoeld hadden de regten of de belangen der Katholieke Kerk te krenken. Zij erkenden evenwel dat men de letter der besluiten verkeerd konde verklaren, doch tot eene regtstreeksche erkenning van de billijkheid van de vorderingen der Katholijken kwamen zij niet. Die billijkheid werd echter door een der rapporteurs, de Afgevaardigde P. Reichenspenger, overtuigend verdedigd, doch het voorstel-Waldbott is door de kommissie met 11 tegen 3 stemmen verworpen; naar de zamenstelling der kommissie te rekenen, was zulks wel te wachten; doch de morale overwinning schijnt, volgens de uitdrukkingen van eenige leden der meerderheid, onbetwist aan de zijde des katholijken woordvoerders te zijn verbleven. De heer v. Gerlach is *eenstemmig* tot rapporteur voor het *plenum* (de volle Vergadering) benoemd, en het verheugt ons dat die vermeende kampvechter voor regt en billijkheid in de gelegenheid zal worden gesteld om voor de oogen des Lands te toonen, hoe hij het regt der Katholieken verstaat.

— Te Plesz is last gegeven aan de policie en aan de gendarmen tot inhechtenisneming van den Poolschen vlugteling, Pawel Darascz, *alias* John Sternfeld, die door het europeesch centraal-komité te Londen is uitgezonden om aandeelen eener door de Poolsche emigratie te Londen te doene revolutie-leening aan den man te brengen. Den 29 Oktober ll. was hij met een Engelschen pas te Antwerpen gekomen, en had zich van daar over Brussel naar Dusseldorf begeven.

WEENEN, 19 Jan. Er is definitief besloten alle reserve-batterijen in Hongarije te ontbinden, waardoor eene aanzienlijke bezuiniging wordt verkregen, dewijl het aantal batterijen met 13 a 14 zal verminderd worden. Daarentegen wordt het Oostenrijksche Donau-flotille-korps eerlang aanzienlijk versterkt.

— Bij het ministerie van koophandel beraamt men de invoering van eenparige maten en gewigten door het geheele rijk.

— Het schijnt thans boven allen twijfel verheven dat Rusland en Oostenrijk langs diplomatieken weg bij de Porte tusschenbeiden zullen treden om de zaken der Montenegrijnen te vereffenen.

BELGIE.

BRUSSEL, 20 Jan. Gisteren werd alhier de nieuwe kapel in het gesticht der Eerw. PP. Kapucijnen plegtig ingewijd.

Het voormalig klooster der Kapucijnen, vroeger in dezelfde straat gelegen, werd gesticht in 1587, uit de milde bijdragen van den prins van Parma, en door de zorg van den generalen postmeester Leonard de Taxis. De kerk werd in 1595 ingewijd. Het klooster werd achtervolgens vergroot in 1617, 1619 en 1651, als wanneer het geheel werd herbouwd. Den 20 Maart van dat jaar legde de aartshertog Leopold Willem van Oostenrijk, gouverneur der Nederlanden, den eersten steen. De nieuwe kerk werd ingewijd 14 Julij 1652, en aan den H. Franciscus toegewijd door Mgr. Jacobus de la Forte, Aartsbisschop van Ephese *in partibus*, apostolisch legaat in Belgie. De stichters der nieuwe kerk waren de prinsen van Aremberg en Aerschot.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 21 Januarij.

ONDERTROUWD (20 Jan.): F. G. de Veer met M. T. Velthuysen. - B. F. Alberdingk met A. E. F. D. Standt.

GETROUWD (20 Jan.): C. Bosman met G. C. Helt. - C. Heyman met A. Dorhee. - M. Volmar met M. Barenbroek.

BEVALLEN (18 Jan.): D. F. Onion, geb. Eckstein, Z. - T. L. E. Weverink Wesseling, geb. van Berck Colenbrander, D. - W. S. Sootjel dit Pikard, geb. Ten Cate, Z.

OVERLEDEN (16 Jan.): M. Marel, wed. H. J. Gezelschap, 73 j. - M. S. van Nahuys van Scherpenzeel, geb. Hooft. (17 Jan.): [illegible]

HANDELSBERIGTEN.

ROTTERDAM, 20 Jan. Heden zijn verkocht: 734 kranj. Java Suiker per *Ardjoeno*, 2589 kan. dito dito per *Gertrude* en 206 kranj. dito dito per *Jan Pietersz. Koen*, tot diverse prijzen.

De 531 balen beschadigde Sumak heden in veiling, zijn voetstoots verkocht van ƒ 3 à 4,10 entr.

Heden zijn verkocht: 38 vn. Maryland Tabak per *Johanna* en 10 vn. dito dito per *Richard Anderson*.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 21 Jan. Tarwe en Rogge tot vorige prijzen alleen bij geringen verkocht als: van Tarwe 130 & whb. Pools. ƒ 343; van Rogge: 123 & Donau ƒ 206.

Gerst iets lager, 115 & jarige Deensche ƒ 175.

Haver en Boekweit zonder handel.

Op 5 vaten Olie, in April ek. 37, Oct. en Nov. 38½.

Lijnzaad: 20 doen, 110 & Riga ƒ 265, 112/13 & Tarsus ƒ 310. *Raapolie* op 6 w. ƒ 34, Vliegend ƒ 35½, Mei ek. ƒ 35, Sept. 33½. Oct. ƒ 34, 33½. Nov. ƒ 34. *Lijnolie* op 6 w. ƒ 30, Vliegend ƒ 28½. *Hennepolie* op 6 w. 37. Vliegend ƒ 36.

ROTTERDAM, 20 Jan. Rogge, 141/2 & Archang. ƒ 189 kr.

SCHIEDAM, 20 Jan. Moutwijn ƒ 15.25. Jenever ƒ 18.75, Amst. Proef ƒ 20, per Ned. vat zonder fust zonder de belasting.

DELFT, 20 Jan. Boter, eerste kwaliteit ƒ 44 à 45; tweede dito ƒ 42 à 43.

ANTWERPEN, 20 Jan. *Granen*. Tarwe goed gesouteneerd. Rogge stil.

...[illegible] De vraag wordt levendiger, terwijl vorige prijzen zich ...[illegible] Er zijn gerealiseerd 4000 zs Arracan *uncleane* ...

BORDEAUX, 17 Jan. *Voorloop.* De disponibele 3/6 ... staan op 113 fr.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

Fonds	Rente		20 JAN. 4½ u. gebl.	21 JAN. 4 u.		gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à	2½	pCt.	64¾	64¾	à 64½	64¼
Dito Dito	3	»	76⅛	75⅞	» 76	75¾
Dito Dito	4	»	93¾	93	» 93½	93¼
Dito Obligatien O. I.	4	»	93¾	94⅛	» 94 3/16	
Amortis. Syndic.	3½	»		94¼	»	
Handel-Maatschappij	4½	»	118	118	» 118½	
Aand. Rijn-Spoorweg.	»	»			»	
Aand. Holl. S. M.					»	
Obligatien	»	»			»	
BELGIE, Obligatien 1844	»	»			»	
Cert. bij de Belg. Bank.	2½	»			»	
Dito bij Rotsch. en Volksv	»	»	53½	52	»	
FRANKRIJK, Obligatien	3	»	73⅛		»	
SPANJE Nieuwe	1	»	22½	22½	» 22 11/16	
Dito	3	»	47	46¾	» 47	46¾
Dito Binnenl. à 6/m.	»	»	41 1/16	41⅝	» 41¾	
Coup. Bewijzen			4⅜	4½	» 4⅜	
Amortisable Schuld		»	5⅜	5½	»	
PORTUGAL te Londen	5	»	40¼		»	
Dito Dito	4	»	37⅛	37 7/16	» 37½	
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5	»	108¼	108¼	» 108½	
Dito Dito 1828 en 1829	»	»	107	106⅝	»	
Cert. bij d°. 1831 en 1833	»	»	97	97	» 97⅛	
Dito	4½	»		91½	»	
Dito bij *Hope*	4	»			»	
Dito bij *Stieglitz en C°.*	»	»			»	
Dito bij id. 5de Serie	4	»			»	
Cert. te Hamburg	5	»			»	
Inschrijving in Assignat.	6	»			»	
Cert. van dito	»	»	73⅛	74⅛	»	
POLEN, Certifikaten	4	»	86½	86½	»	
dito Aand. à fl. 500					»	
dito met Lot. à 300					»	
AMERIKA, Bank-Actiën			3 1/16		»	
PRUISSEN, Aand. met Lot. R. 50 *f*					»	
OOSTENRIJK, Metalliek	5	pCt.	81½	81	» 81⅛	
Dito 1847	2½	»	41½	41 15/16	» 42 1/16	
Dito 1851	2½	»	41⅛	41 15/16	» 42	
Dito 1849	5	»	90½	90¾	» 91½	91⅛
Ween. Bank bij *Goll en C°.*	»	»			»	
Dito	4	»	72¼		»	
Dito B	5	»	90½	90¾	» 91¼	91⅛
Aand. met Loting fl. 500	*f*				»	
Nieuwe dito	» 250	»	390		»	
NAPELS, Cert. *Lam. en Bouwer*	5	pCt			»	
BRAZILIE te Londen 1824	5	»	99⅜		»	
Dito Leening 1843	5	»			»	
Dito £ 200					»	
PERU	5½	»			»	
MEXICO Nieuwe	3	»	24	23¾	»	
VENEZUALA à £ 100	3½	»	39		»	
GRENADA à £ 100	2	»			»	
Dito Uitgestelde			11⅞	11¾	» 11⅞	
ECUADOR à £ 100		»			»	

Onze fondsenmarkt was heden over het geheel beter gestemd, en de handel vrij levendig, de prijzen der meeste fondsen hebben zich weder van hunne achteruitgang van gisteren eenigermate hersteld.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pCt, Prolongatie 2½ pCt Diskonto 2 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m. *f*	56 7/16	Livorno	2/m.	*f*	38½
»	zigt	» 56 13/16	Napels	»	»	81⅛
Bordeaux	2/m.	» 55⅞	Petersburg	»	»	1,88
»	½/m.	» 56⅝	Weenen	6/w.	»	32¼
Madrid	3/m.	» 241	Augsburg	»	»	36⅜
Cadix	»	» 243	Frankfort	»	»	99¼
Sevilla	»	» 241	Hamburg	2/m.	»	35 7/32
Bilbao	»	» 242	»	zigt	»	35 9/16
Lissabon	»	» 41½	Londen	2/m.	»	11,75
Porto	»	» 41½	»	zigt	»	11,82½
Genua	2/m.	» 46½	Rotterdam		»	½

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 20 Jan. Belg. ...[illegible] 5 pc. —; 1848, —; Spanje 1—3 pc. 22⅛; Binnenl. 3 pc. 41¾, Rom. Leening 1835 —; Oostenrijk Metalliek 5 pc. 84⅞.

PARIJS, 19 Jan. Fransche 3 pc. 77,90; id. 4½ pc. 103,50, Schatk. —,—; Bank-Actien 2800,—; Belg. 1840/42, 5 pc. 99½; 4½ pc. —; 2½ pc. —; Napels 5 pc. —,—; Spanje 1—3 pc. —; Buitenl. 3 pc. —; Binnenl. 3 pc. 41½; Holl. 2½ pc. —; Piemont 5 pc. 99,60; Portugal 4 pc. —; Romeinen 5 pc. —; Rusland 4½ pc. —.

MADRID, 14 Jan. Spanje 3 pc. 42⅛; 1—3 pc. 23½; Cert. Coup. 4; Bank S. Fernando 101½.

LONDEN, 19 Jan. Cons. kont. 99⅜ a 99½; op tijd 99⅜ a 99½; Braz. 101½ a 102½; 1829/39 102 a 103; Den. 3 pc. — a —; 5 pc. — a —; Ecuad. 5 a 5¼; Gren. 21½ a 22; Uitgest. 11⅞ a 12⅛; Mexika Nieuwe 23⅛ a 23¾; Peru 4½ pc 103 a 104; Uitgest. 62½ a 63½; Rusl. 1822 5 pc. 118½ a 119½, (N.) 4½ pc. 103 a 103½; Portugal 5 pc. — a —; 4 pc. 39½ a 40; 3 pc. — a —; Spanje 5 pc. 22⅞ a 22⅞, 3 pc. ...[illegible]; Coup. ...[illegible] Passive 5⅛ a 5½; Holl. 2½ pc. 65; ...[illegible] id. 4 pc. 95½ a 96½; Venez. — a —; Uitg. — a —.

BERLIJN, 19 Jan. Schuldbr. 3½ pc. 91½; Loten 148¼; Rusl. Stiegl. 4 pc. 97½; Pools 4 pc. 91½; Loten fl. 500 92¼; Oost. Met. 5 pc. 89¾; Amsterdam zigt 142⅞g id. 2/m. 141⅞g.

HAMBURG, 19 Jan. Rusl. Cert. 5 pc 104⅞; Oost. Met. 5 pc. 95; Spanje 1—3 pc. 21⅛; Binnenl. 3 pc. 39.

FRANKFORT, 19 Jan. Met. 5 pc. 86¾; A 5 pc. 86⅝; 2½ pc. 44½; Bank-Actien 1535; Darmst. Loten fl. 50 95½; id. fl. 25 33⅝; Badensche Loten fl. 50, 70; id. fl. 35, 39⅛; Nassausche fl. 25, 28⅝; Holl. 2½ pc. 65, id. 4 pc. 95, Sardinische 41½.

NIEUWSTIJDINGEN; BETREFFENDE INTRESTBETALINGEN, UITLOTINGEN, GELDLEENINGEN, ENZ.

PRIJZEN VAN COUPONS EN LOSBARE OBLIGATIEN.

Metalliek	*f* 27,—	a nom.	Pruissische	*f* 34¾	a —
Napelsche	- 25,40	» —	Spaansche	- 2,47	» —
Div. in £St.	- 11,77½	» —	Hamb. Russ.	- 37⅛	» —
Eng. Russen	- —,—	» —	Russ. in Z. R.	- 37⅛	» —
Fransche	- 56 5/16	» —	» Pap. »	- 10 13/16	» —
Belgische	- 56 5/16	» —	Pools. in Fl.	- 28¼	» —

SPECIE-COURS.

GOUDEN SPECIEN.

Stukken à *f* 10 per Stuk	*f* 9,75 a	9,85
Oude Gerande Dukaten	» 5,55 »	5,65
Wigtige Souvereinen	» 11,80 »	11,90
» Pistolen	» 9,65 »	9,75
Stukken van 20 Francs	» 9,40 »	9,50
Baren Goud en Specien à *f* 1442,60 per Ned. ℔ fijn	11 à 11½ pc.	

ZILVEREN SPECIEN.

Piasters per Stuk	*f* 2,55 à	2,60
Stukken van 5 Francs	» 2,33 »	2,36
Brabandsche Kroonen	» 2,65 »	2,70
Fransche	» 2,70 »	2,75
Pruissische Daalders	» 1,73 »	1,76
Zilver 1000 à 980	*f* —,— à	—,—
» 900 » 700	» 104,50 »	105,—

De heeren Hope en C°., Ketwich en Voombergh en wed. W. Borski hebben bekend gemaakt, dat de coupons der 5 pCts. Russische Certificaten, in zilver, 4de serie, van hunne administratie, verschenen 1/13 November 1852, van heden af zullen betaald worden ten kantore van de Associatie-Cassa, met *f* 23,72.

SCHEEPSTIJDINGEN.

EMDEN, 17 Jan. Het schip Margaretha, kapt. Huizinga, van Amsterdam naar Londen, is gisteren alhier, met verlies van boot en met meer andere schade, binnengeloopen.

— Het schip de Maas, kapt. J. N. Lutzow, van Batavia laatst van Helvoet naar Kopenhagen, is in den nacht van den 10 dezer, op de Zweedsche kust bij la Horm, gestrand en zal met de lading vermoedelijk weg zijn, het volk is gered.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 20 Jan. J. Hofker, Hendrika Bartha, Soerabaya. — Gisteren nog: F. G. Rienitz, Java Coerier, Batavia, - P. J. Plenzinga, St. Michiel, Tjilatjap.

GEPRAAIDE SCHEPEN.

Den 17den Jan., bij de Singels: Cornelis, kapt. Fokkes, van Amsterdam naar Marseille.

Kapt. Hofker, van Soerabaija in Texel binnen, rapporteert gepraaid te hebben: Den 19 Januarij, bij de Singels, Christina, kapt. Kramer, van Amsterdam naar Batavia.

CARGA-LIJSTEN.

AMSTERDAM.

BATAVIA, Java Koerier, Reinitz, 6080 b. Koffij, 1032 kann. Suiker, 591 sch. Tin, 1069 b. bindrottingen, 1 partij Sapanhout, N. H. M.

SOERABAIJA, Hendrika Bartho, Hofker 1030 b. Koffij 744 kann. Suiker, 293 sch. Tin 1451 b. bindrottingen N. H. M.

TJILATJAP. St. Michael, Plinzinga 6480 b. Koffij 500 sch. Tin, 1158 boss. bindrottingen, N. H. M.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 21 Jan. in lading naar:

Keulen	C. Haasters, Koln N°. 10.
Mainz	W. Keller, Mainz N°. 1.
Manheim	N. Reis, Beauharnais.
Duisburg	C. Scholten, Hoffnung.
Weesel	P. J. Balk, Vrouw Rebecca.
Dusseldorp Neus en Urdingen.	J. Hell, Johanna.
Ludwigh. & Heilbr.	J. Hakstein, Ludwighaven N°. 10.
Frankf. & Coblenz	Joh. Burbach, Frankf. N°. 1.

Rijnhoogte KEULEN 19 Jan. 18 vt. 3½ dm.

INGEZONDEN STUKKEN.

...[illegible] en hare vrienden in 1632—1649

(*Onuitgegeven brieven en dichtjens van Tesselschade, Huygens, Van Baerle, en anderen*). Leiden, E. J. Brill. 1852.

(*Vervolg en Slot.*)

Maar het boekjen van den Heer van Vloten heeft ons onwillekeurig dat bewijs geleverd, dat werkelijk ook schrandere *roomsche* vrienden Tesselschade zijn blijven omgeven, ...[illegible] de glazenmaker, nog maar de eenige katholieke poeet was gebleven, die in den kring te Muyden verschijnen kon; waar dan ook zijn maatschappelijke stand hem wel altoos een eenigzins onderdanige, en daardoor houdbare, pozitie zal hebben doen innemen. Vondel was, sedert hij al sterker en sterker tot het Katholicismus overhelde, bij den Drost merkelijk minder gezien; ten zijnen opzichte heeft Hooft wel eenigzins zijn spreuk *Omnibus idem* verloochend; tegen het jaar 40 komt er iets wreveligs in den toon van Hooft jegens Vondel. Om dat de laatste zich veroorloofd had eenige aanmerkingen op Huygens' *Dagh-werck* te maken, heet het bij Hooft, in een brief aan Huygens, dat Vondel »knorven in de biezen zoekt" (21 Feb. en 14 Mei 1639, Hoofts *Brieven* n°. 597 en 599). Welhaast moest Vondel van den Drost getuigen »zijn geuse tafel verbiedt hy my, om een onnoozel *Ave-Maria*" 1). Intusschen Vondel had »ons kameraetje, het zoete Tesselschaedtje" niet vergeten, en zij waarschijnlijk den dichter niet, om wiens wille zij weleer een »graw" van Huygens beliep. Zij moet namelijk in het jaar 1634 een kraag of iets dergelijks voor Vondel geborduurd hebben, en deze, naar de meening van den op het artikel »Tesselschade" overgevoelige Huygens, niet spoedig genoeg zijne warme erkentenis over dit »spelde-werk" hebben betuigd; althands Huygens richtte 't volgend sneldicht tot de benijde vriendin:

„Slaet Voudelen noch vier, en vat zijn vonck noch vonck,
En stelt hij noch wat vlams ter eewigheit te pronck,
En voert hy noch wat lichts omtrent Oranges waghen
Nu top-swaer van laurier? of wil hy 't niet meer wagen,
En rekent liever t' huys sijn' klare kool in d'as,
Dan dat de nijt van tijt sijn' vierigheit bebass'?
Geeft reden, Tesselscha, die d'eerste vrientschap knoopte,
Daer ick den dichten duer versuereloos af hoopte,
Waerom onthouwt men my het SPEL-WERCK, *my alleen,*
Dat anderen verheugt en andere vertreen?"

Op andere wijze is, dunkt mij, het stukjen niet te verklaren 2).

In 1641 kwam Vondels voortreffelijk dramatiesch gedicht *Peeter en Pauwels* in druk. »Maar", zegt Brandt, dit »treurspel gaf minder genoegen, om dat het te Roomsch was in veeler oogen 3)." Dit zoo »Roomsche" Treurspel verscheen in het licht met een »opdraght aen Eusebia". Deze opdracht is, in hare soort, stellig een der schoonste, der diepzinnigste, aanschouwelijkste en majestueus gevoeligste gedichten, die ooit aan de vruchtbare pen des auteurs ontstroomd zijn. Ik heb mij zelven dikwijls afgevraagd, wie toch die Eusebia mocht wezen, die den dichter bezield had bij deze toewijding van het »Roomsche" stuk. Eene gewone vrouw kon het niet zijn. Eene begaafde en beroemde vrouw? — Maar waarom dan haar naam verbloemd — in strijd met de gewoonte? Het verbloemen van den naam kon zijne reden hierin vinden, dat de dichter met al de warmte zijns gemoeds de edele genegenheid uitspreekt, die Eusebia en hem aan elkander verbindt. Hij is er niet de stille aanbidden, die verzucht en bidt om beandwoording zijner liefde; hij is er de warm en hoog gevoelende, die zich der verknochtheid van zijne Eusebia bewust is. Het vaers heeft ook niet den gang van een stuk, waarin het zielsgevoel eener innige vriendschap voor het eerst wordt uitgesproken. Hij heft aldus aan:

„Eusebia, nu treck op Godts bazuinen,
Met my, niet om den Jerichoschen muur;
Maer om de stadt, die met haer zeven kruinen,
De donders tartte, en terghde al 't blixemvuur.
Nu leer met my zaghtzinnigh oorelogen,
En Rome zelf bestormen op zijn kracht:
Niet met gewelt van schiltpadt, ram en bogen,
Waer me het fel al 't aerdrijck t' onderbraght,
Maer met gebeên, en traenen, en twee tongen;
En wonderheên, en afgepijnight bloet.
Wat Cesar dwongk heeft Christus dus gedwongen;
De doornekroon beschaemt den lauwerhoet.
Omhels dan dit paer helden, ..."

Na dezen statigen aanhef geraakt de dichter in vuur en schildert de voortreffelijkheid van het martelaarschap en bijzonder van die twee

„in bloet vergulde starren"

met gloeyende verwen.

Hoog verheft hij zich, boven het menschelijke, tot het heilige, en blijft toch rijk aan vorm en kleur, en betoont onophoudelijk zijne nooit uitgeputte kracht in de verheven stoffe.

„De Tiber komt ten Apennijn af bruizen,"

roept hij eindelijk uit ...[illegible]

...[illegible] Christus duurt."

Hoe dus? ick raeck geen aerde: mijne veder
Verruckt den geest naer d'Apostolische asch...
Eusebia! laet los, ghy treckt my neder,
Die reede al uit den damp der weerelt was,
En liet u, na mijn afscheit, hier geen beter
Geheughnis, dan *Sint Pauwels* en *Sint Peeter*.

Wat zegt gij van de hoogheid en aandoenlijkheid dier poëzij? — Maar het geheele stuk dient gelezen te worden. Kan er nog twijfel bestaan omtrent de hoedanigheden van Eusebia en hare betrekking tot den dichter? Daarop volgt eene, Eusebia zeker niet onwelkome, aanhaling uit De Groots »uitleggiuge over den Antichrist", ter toelichting van het treurspel.

En wie is nu Eusebia?

Niemant anders dan Tesselschade Roemers. Sedert een jaar heb ik het voorgevoeld. In het boekjen van Van Vloten vindt men het bewijs. Op bl. 38 en 39 komt een briefjen en vaersjen van Tesselschade voor »van niet geheel duidelijken inhoud" zegt de Hr V.

1) Brandt, *Vondels Leven*, bl. 48.

2) Zie echter Van Vloten, bl. 8.

3) *Leven*, bl. 48.

Hij geeft er het jaarmerk van 1642 aan, en dit kan zeer juist zijn. Het briefjen is gericht aan Barlæus en vangt aan:

»Mijnheer

»Naerdat ick in het diepste memoryhol van Tessela gekomen was om de Alkmaersche Eusebia haer oordeel af te eyschen, soo heeft se geantwoort in lughtighe sin:"

Dan volgt er een vaersjen, waarin Eusebia zegt, dat zeker glas, zekere roemer, »geslepen naer de kunst" (die Tesselschade zoo uitnemend verstond) iets aan den dag heeft gebracht »hetgeen daer scherp in lagh", en dat »die doorluchte schijn" de hooft-orakels van Eusebia al te klaar heeft uitgesproken. De Alkmaersche Eusebia is Tesselschade zelve. Eusebia was bij de Grieken de Godin der ouderliefde en kinderliefde. Tesselschade wilde van geen huwlijksvoorstellen, van wien ook, hooren:

Ze is Gode alleen gewijd, *en ademt, teedre moeder,*
Voor 't kind dat, aan haar schoot, geen vader heeft of hoeder.

haalden wij boven, uit Barlæus, aan. Vondel gaf haar dus te-recht den naam van Eusebia, dien zij in haar briefjen zich nog nader eigent, door het bijv. naamw. »Alkmaersche". Men weet, ten overvloede, uit Brandt dat Vondel uitzicht schijnt gehad te hebben, om, na de dood van Maria de Wolf, zijne vrouw, met eene »welgegoede weduwe" van het Roomsche geloof te trouwen, doch dat dit huwelijk geen voortgang gehad heeft. Is het niet natuurlijk, dat, al weigerde Tesselschade eene nieuwe echtverbintenis aan te gaan, zij, de vertolkster van *Gerusalemme liberata,*

„wier schrandre zinnen hangen
Aan Tassoos heldenstijl, wiens assche gy beroert
En zoo hooghdravend door ons Hollant speelen voert,
En durft met Godefroy den oorlog u getroosten,
En hitst de Westersche slagordens aen het Oosten,
En noopt den kle, per,..."

zoo als Vondel haar toezong 4), de vriendin bleef van den onsterflijken zanger van *Konstantijn*, Vondels, helaas, verloren heldendicht?

Bovendien, Vondel had eene zuster in Hoorn wonen, die hij nu en dan ging bezoeken — zou hij ooit door Alkmaar getrokken zijn, zonder even in de voorstad, buiten de Kennemerpoort, ten huize *Belle-vue* binnen te gaan — waar Tesselschade verblijf hield; om zijne vriendin op anderen toon te begroeten dan de zinnelijk zoete van Baerle en de soms »grawende" Huygens? — Zij hadden veel samen te spreken: want werd Tesselschade gehinderd om haar trouw aan de Kerk — de vervolging, waaraan Vondel bloetstond, werd op veel grooter schaal gedreven. In de *Voor-reden* van het Tweede Deel zijner *Poesy* (Schiedam, 1647) wordt hij grovelijk mishandeld. Het feit kent men uit Brandts *Leven*, die er zelf schande van spreekt. De Voor-redenaar noemt hem tevens een »mensch, die niet als Roome, Roome roept, die uit godtsdienstigheit niet laat om 't autaar gaat, maar kruipt; die (altoos) yvert om d' afgedwaalde leeden der Roomsche Kerk in de schoot van haar lieve Moeder te leiden; die schrijft, en wrijft, en zweet, en draaft, dach en nacht, om al sijn vrienden te bekeeren, die medoogen met hem hebben; die moedtwillig bedriegt, en in de toomeloosheit van sijn ongebonde pen, de goude Vryheit misbruikt, die Hollandt voor vrienden en vijanden bevochten heeft (!)." Al was nu de kloeke Vondel de man juist niet, die, om zijne kerkleer, de deernis behoefde, neen, zou hebben kunnen uitstaan van vriend of vreemd — ik stel mij toch voor, dat het oogenblikken van kalm geluk moeten geweest zijn, die Palamedes-Vondel 5) en Eusebia-Tesselschade omtrent den jare 1640 en later in elkaârs geestrijk gezelschap doorgebracht hebben. Ik verbeeld mij, dat Tesselschade bij den on-akademischen Vondel ook van tijd tot tijd recht goed zal uitgerust zijn van den latijnschen woordenvloed, waarmede zij door hare geleerde vrienden bij voortduring overstelpt werd. Barlæus hield niet op in het Latijn het woord tot haar te richten; zoo dat zij, gedurig, haar toevlucht tot Dr Paauw, Mr Bruno, of een ander geleerde nemen moest, om haar de raadsels des Professors op te lossen. Zoo dat er voor Vondel meer dan eens gelegenheid was, om te zeggen:

„O lieve Nymfje Tesselschae,
Verstaeje 't niet, zoo slaet er nae,
Of laet het u bedieden:
Want dit zijn hooger lieden, enz." 6)

Vondel is ook nooit een groot Latinist geweest: zijn Virgilius stond daar »met gebroken lendenen", volgens Baerles uitspraak. Hij zal wel altoos, en verstaanbaar, Hollandsch met »Tesselschaedtjen" gesproken hebben; wat niet zoo heel natuurlijk was in een tijd toen Cats, de volksdichter, in zijn *Houwelijck* leerde:

„Gaet kiest een eerlijck man in talen wel bedreven,
En laet hem van der jeught met uwe kindren leven,
Met last om niet een woort te spreken als Latijn,
Soo zal de Roomsche spraeck haer eerste tale zijn:
De jeught, aldus gevoet, sal midden in de noten,
En alsse besigh is met hoepen en met koten,
Met bollen op het velt, met toppen op de sael,
Verrijcken hare tongh met allerhande tael;
Het kint aldus geleyt sal gantsche dagen spelen,
En desen onverlet geleerde woorden quelen,
En als het grooter wort en rijper in verstant,
Soo LEERT HET TIJTS GENOEGH DE TALE VAN HET LANT."

Nog een ander merkwaardig feit in onze lettergeschiedenis werd mij door Van Vlotens boekjen duidelijk gemaakt.

Ik heb eene levensschets gegeven van Stalpaert van der Wiele, in den *Volks-Almanak voor Ned. Katholieken.* De lezer heeft dien braven man echter niet naar zijne laatste rustplaats kunnen verzellen, want ik wist niet, waar hij begraven ligt. Den Heer J. J. Nieuwenhuyzen dank ik de aanwijzing van zijn zerk in het vrouwenchoor der Oude Kerk te Delft; die zerk geeft of gaf te lezen:

Siet hier de plaets van rust
Van die zijn levens lust
Was deucht met vreucht te zoecken:
Het lichaem legt hier doot,
De ziel in Abrhams schoot,
Zijn geest leeft in zijn boecken.
Posuit A. Rom.

Vir clarissimus
ac eximius
Mr Joannes Stalpardus
natus
S. Cæ iliæ Die 1579
obit (*sic*)
IV Calend. Jan.
Anno Salutis 1630.

Op bl. 72 van des Hn van Vlotens boekjen vindt men de latijnsche vertaling van Anna Roemers naam: Anna Romeria. Wie, die de door mij in den *Almanak* herdachte betrekking van Anna tot Stalpaert kent, zal twijfelen wat het bovengestelde A. Rom. beteekent en van wiens hand de vaerzen zijn, met die letters onderschreven? Wie ziet niet, dat Roemers »oudste kint", Anna van Wesel, Stalpaerts, *des waerden mannes*, grafsteen bekostigd en met dit van haar tot heden onbekend dichtjen vereerd heeft?

God hebbe de zielen van de lieve zusters en van allen die haar lief waren en liefhadden!

Het belangrijk boekjen van den Heer V., waarvan maar een zeer gering getal exemplaren gedrukt is, worde gekocht ook door hen, die prijs stellen op den roem der Katholieken van Nederland.

Nil nisi per Christum.

St Antonius, Abt (17 Jan.), 1853.

---

4) *Poëzy*, I, 717.
5) Hij teekende zich wel P. V. K., Palamedes van Keulen.
6) *Poëzy*, II, 246.

PUBLIEKE VERKOOPING VAN HUIZEN IN HET O. Z. HEEREN-LOGEMENT.

Op Maandag 24 Januarij, 's avonds ten vijf ure.

N° 1. Een Huis en Erve, Heerengracht, RR 246 en 243.
2. Een Huis, Achterhuis en Erve, Prinsengracht, FF 536.
3. Een dito, Haarlemmerdijk, TT 478.
4. Een dito, Bloemgracht, MM 92.
5. Een Koetshuis, Stalling, Achterhuis en Erve, Nieuwe Leliestraat, MM 240. } te zamen in slag.
6. Een dito, naast het voorgaand Perceel, MM 241. }
7. Een Huis en Erve, Lijnbaansgracht, QQ 847. } te zamen in slag.
8. Een dito, naast bovengenoemd Perceel, QQ 848. }
9. Een Huis en Erf, Warmoesstraat, J 66.
10. Een Huis en Erf, Vijzelstraat, X 612.
11. Een dito, Reguliersdwarsstraat, X 217.
12. Een dito, Foeliedwarsstraat, U 372.
13. Een Huis en Erve, Prinsengracht, CC 474.
14. Een Huis, Achterhuis en Erve, eerste Looijersdwarsstraat, GG 288.
15. Een Huis en Erve, Geldersche Kade, M 59.
16. Drie Huizen en Erve, Lindengracht, in den Aalsmeerdergang, QQ 303 à 5.
17. Een Huis en Erve, Anjeliersgracht, OO 659.
18. Een dito, Prinsengracht, KK 517.
19. Een dito, Elandstraat, GG 16.
20. Een dito, Bethaniestraat, K 164.
21. Een dito, Oude Leliestraat, [illegible]
22. Een Koetshuis, Stalling en Erve, Leidsche Kruisstraat, CC 103.
23. Een Huis en Erve, Koningstraat, O 178.
24. Twee Huizen en Erven, Foeliestraat, U 299 en 300.
25. Een Huis en Erve, Lange Leidsche Dwarsstraat, LC 379.
26. Een dito, Kerkstraat, Z 539.

ADVERTENTIEN.

(2566) Voorspoedig bevallen van eene welgeschapene *DOCHTER* Vrouwe T. J. H. VAN LILAAR-THIJSSEN.
AMERSFOORT, 20 Januarij 1853.

Kiezers Vereeniging
DE
GRONDWET.

Bij de Verkiezing van een *Lid van den Gemeenteraad*, op Donderdag den 27sten Januarij aanst. stelt de Vereeniging aan de Kiesgeregtigden alhier voor, hunne stemmen uit te brengen op den Heer

S. J. GRAVE VAN LIMBURG STIRUM.

Namens het Bestuur,
H. CROOCKEWIT, *Voorzitter*.
(2561) H. DANIEL WOLTERBEEK, *Secretaris*.

(2567) De COMMISSIE VAN TOEVERZIGT over de **LOTERIJ** ten behoeve der Armen van *Volendam*, brengt ter kennis van hare Begunstigers, dat de **TENTOONSTELLING DER VOORWERPEN** daartoe bestemd, zal plaats hebben in de Groote Zaal van het Heeren-Logement te *Edam*, den 4, 5 en 6 Februarij e. k. en de VERLOTING zelve op de daaraanvolgende, weshalve men beleefdelijk wordt verzocht voor den 1sten dier maand met de nog ongeplaatste of niet aangehoudene LOTEN aan de Commissie voornoemd zijne voorwerpen te willen doen toekomen.

Namens de Commissie voorn.,
EDAM, 19 Jan. 1853.
G. CONIJN.
C. DE JONGH.

DE ZALF EN PILLEN VAN HOLLOWAY
hebben de genezing bewerkstelligd van een verbazend groot gezwel.

John Forfar, een werkman te Newhro bij Haxham, had een verschrikkelijk gezwel aan weerzijde van een der dijen. Hij was langen tijd onder de behandeling van drie der voornaamste heelkundigen, en werd later opgenomen in het ziekenhuis te New-Castle, waar men gedurende twee jaren, alle pogingen ter zijner genezing aanwendde; doch alles was te vergeefs. Daar hij alstoen zooveel goeds hoorde spreken van de zalf en de pillen von Holloway, zoo besloot hij ook daarvan gebruik te maken, en dit voortreffelijk geneesmiddel deed hem in omtrent acht weken tijds geheel herstellen, hoezeer hij gedurende dien tijd onafgebroken in het hooi werkte. Hij kon vervolgens zonder pijn zijnen arbeid voortzetten, en thans is hij volmaakt hersteld.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:
Doosjes Pillen à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 7.75, *f* 15.50, *f* 23,50.
Potjes Zalf à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3,30, *f* 8.15, *f* 15.00, *f* 23.90.

Zijn op franco aanvragen, à contant, te bekomen bij B. ADAMA, Apotheker, Heerengracht hoek Utrechtsche-straat, N°. 22 te *Amsterdam*, bij A. P. MILIUS te *Utrecht*, en bij J. STRAATMAN, hoofd-depothouder te 's *Bosch*, alsmede te *Londen*, Strand 244, *Holloway's Etablissement.* (2543)

(2550) Heden is van de pers gekomen:

DE IIIe PORTIE DER

GEKRUIDE ZIELESPIJS.

Volks-Leesboek over de Christel. Godsdienst.

INLEIDING. WAT LEZER EN SCHRIJVER VAN ELKAAR TE VERWACHTEN HEBBEN.

Vereerd met de inteekening van eenige onzer Hoogw. Kerkvoogden; is de *Zielespijs* tevens reeds zoo veel verspreid, dat het met des te meer regt een *Volks*-boek kan genoemd worden.

Beleefdelijk noodigt uitgever iedereen tot hulp in de verdere verspreiding en deelneming uit, waartoe voortdurend gelegenheid is bij alle Boekh. des rijks tegen *f* 1.00 per *zes portiën* of Aflev. Voorwaarden en wijze van uitgave staan breeder op de omslagen van elke aflev. omschreven.

De verzending dezer IIIe portie is heden geschied; de IVe zal tegen 15 Febr. e. k. en opvolgende verders geregeld om de twee maanden geschieden.

ARNHEM, 12 Jan. 1853. W. THEOD. MEIJER. Uitgever.

In den Boekwinkel van C. L. van LANGENHUYSEN zijn de volgende werken verkrijgbaar:

Histoire de Saint Vincent de Paul,

par M. l'Abbé ORSINI, un vol. grand in-8° relié en demi-chagr. doré sur tranche Prix . . . *f* 8.80

Dit uitmuntend werk is versierd met 10 fraaije staalplaten naar de teekeningen der heeren KARL GIRARDET, LELOIR, MEISSONNIER en STAAL.

Men kan hetzelve ook niet-gebonden bekomen tegen den prijs van . . . . *f* 6.25

GRADUALE ROMANUM, Compleet met 29 Missen en **ANTIPHONARIUM ROMANUM**, beide in Kwarto. De prijs van het Graduale is *f* 24 en van het Antiphonarium *f* 15 gebonden in juchtlederen banden met koperen sloten.

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.